

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ในบรรดาตัวละครทั้งหลายที่ปรากฏในบทละครสันสกฤต ผู้วิจัยมีความสนใจตัวละครซึ่งมีความสำคัญมากตัวหนึ่งผู้มีความใกล้ชิดกับพระเอก ตัวละครนั้นคือวิฑูษกะ วิฑูษกะปรากฏตัวในบทละครสันสกฤตเกือบทุกเรื่อง ผู้วิจัยจึงต้องการจะรู้ว่าวิฑูษกะในบทละครสันสกฤตมีบทบาทเป็นเพียงตัวตลกเท่านั้นหรือ หรือว่าเขามีบทบาทอื่น ๆ ที่ต้องทำในฐานะคนสนิทของพระเอก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตัดสินใจศึกษาวิฑูษกะในบทละครของกาลิทาส เพราะในบทละครของกาลิทาสมีวิฑูษกะปรากฏอยู่ทุกเรื่อง ประกอบกับกาลิทาสก็เป็นนักเขียนบทละครที่มีชื่อเสียง และบทละครของเขาก็แพร่หลายเป็นที่รู้จักกันทั่วไป¹ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการศึกษาวิฑูษกะในบทละครของกาลิทาสจะทำให้เข้าใจวิฑูษกะในบทละครสันสกฤตอื่น ๆ ได้ เพราะตำราการละครสันสกฤตได้กล่าวถึงลักษณะของตัวละครไว้เป็นประเภท ๆ ไม่ได้กล่าวเป็นตัว ๆ²

วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยประสงค์จะศึกษาวิฑูษกะที่ปรากฏในตำราการละครสันสกฤตและวิเคราะห์ลักษณะและบทบาทของวิฑูษกะในบทละครของกาลิทาส ตลอดจนศึกษาถึงความสัมพันธ์

¹ ฤภาคผนวก ก. ข. ท้ายเล่ม.

² A.B. Keith, The Sanskrit Drama (London : Oxford University Press, 1970), p. 282.

ระหว่างบทบาทของวิหิงกะและบทบาทของพระเอก เพื่อจะดูว่าวิหิงกะที่ปรากฏในคำรา การละครสันสกฤตและวิหิงกะในบทละครของกาลิทาสเป็นไปในทำนองเดียวกันหรือขัดแย้ง กันอย่างไร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้กล่าวถึงรสตามคำราการละครสันสกฤตอย่างย่อ ๆ โดย เฉพาะทาสยรส (รสขมขื่น) ซึ่งเป็นรสที่มีความเกี่ยวข้องกับวิหิงกะ และกล่าวถึงรูปร่าง หน้าตา ซาติกำเนิด การแต่งตัว และบทบาทอื่น ๆ ของวิหิงกะตามที่ปรากฏในคำราการ ละครสันสกฤต ทั้งที่เป็นต้นฉบับภาษาสันสกฤตและฉบับแปล เป็นภาษาอังกฤษ ได้แก่ นาฏยศาสตร์ของภรตมุณี นาฏยทรปณ ของรามจันทร์และคุณจันทร์ สาทิคยทรปณ ของ วิศวานาดกวีราช ทศรूप ของชณัญชัย และภาว์ปรกาศน ของสวาระทาทะนะยะ นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาคำราการประพันธ์ภาษาบาลีชื่อ สุโพชาลงการ ของพระมหาสามีสังฆมรภิกขิต ประกอบเป็นบางส่วนด้วย¹

ในการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้อักษรไทยในการเขียนภาษาสันสกฤต และภาษาปรากฤต ยกเว้นภาษาปรากฤตในภาคผนวก ซึ่งผู้วิจัยใช้อักษรโรมัน เพื่อแสดง ลักษณะของเสียงในภาษานั้น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบลักษณะและบทบาทของวิหิงกะในบทละคร ทั้งสามเรื่องของกาลิทาส คือ มาลวิกานิमित วิกิรโมรวที และ ศกุนตลา ฉบับที่รวบรวม โดยเทวช (C.R. Devadhar) และได้เขียนเรื่องย่อของบทละครทั้งสามเรื่องนั้น ตลอดจนเรื่องราวย่อ ๆ ของกาลิทาสไว้ในภาคผนวกด้วย

วิธีดำเนินการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ การดำเนินการวิจัยจึง ต้องอาศัยการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ศึกษาทาสยรส

¹ดูรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือต่าง ๆ ได้ในบรรณานุกรมท้ายเล่ม.

(รชขบชนัน) และวิหุขะในตำราการละครสันสกฤต ในชั้นต่อมาได้ศึกษามบทและลักษณะของวิหุขะในบทละครทั้งสามเรื่องของกาลิหาส เพื่อจะรู้ว่าในบทละครของกาลิหาส วิหุขะมีบทบาทและลักษณะอย่างไร และบทบาทของเขามีความสัมพันธ์กับบทบาทของตัวละครอื่น ๆ อย่างไร

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยลักษณะและบทบาทของวิหุขะในบทละครสันสกฤต ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า การวิจัยนี้จะทำให้วงวรรณคดีของไทยซึ่งมีความสัมพันธ์กับวรรณคดีสันสกฤตมาเป็นเวลานานได้รู้จักลักษณะของวิหุขะในตำราการละครสันสกฤต และในบทละครของกาลิหาสดีขึ้น อีกประการหนึ่ง ผู้สนใจศึกษาวรรณคดีเปรียบเทียบจะสามารถศึกษาเปรียบเทียบวิหุขะในบทละครสันสกฤตกับตัวละครประเภทเดียวกันในวรรณคดีภาษาอื่น ๆ ได้

อนึ่ง ในวรรณคดีไทย เช่น สังข์ทอง และ อิเหนา ตลอดจนในการละเล่นบางอย่างของไทย เช่น หนังตะลุง ลิเก และละครชาตรี พระเอกมีตัวละครคู่ใจในรูปลักษณะต่าง ๆ กัน แต่ยังไม่มีการศึกษาและวิจัยลักษณะของตัวละครเหล่านั้นอย่างจริงจัง ผู้เขียนจึงเชื่อว่า วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้มีการศึกษาและวิจัยลักษณะของตัวละครในวรรณคดีไทย และในการละเล่นของไทยต่อไป

ศูนย์วิจัยศิลปวิทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย